

Verzoening tussen vader en dochter

... Hella de Jonge (1949) verzoent zich met haar vader Eli Asser (1922).

... In 'Verlies niet de moed' ontdekt ze haar verborgen familieleden.

► AMSTERDAM

Een relatief goede afloop. Verrassend, in een documentaire over Holocaust-slachtoffers. Eli Assers tranen, als hij eindelijk open over 'zijn oorlog' kan praten, laten je niet onberoerd. Vader Eli Asser en dochter Hella de Jonge zoeken pijnlijke herinneringen en beladen plaatsen op, en daardoor vinden ze elkaar, voor het eerst. Freek de Jonge is 'blij en trots', op het nieuwe levenswerk van zijn grote liefde Hella. 'Je kijkt naar iets dat groeit en ontstaat en dat is bijzonder. De grote verrassing is de doorbraak in het contact met haar vader.' Hella de Jonge: 'Waanzinig! Ik had nooit verwacht dat dit nog kon. Het was voor mij noodzakelijk om dit verhaal te delen: mensen, het kan wél, verzoening kan echt. Ik kon m'n vader nu benaderen vanuit zijn eigen geschiedenis, en mijzelf over de emoties van afwijzing en woede heen tillen. Was ik een boze vrouw gebleven, dan was de kijker afgehaakt.'

Verzoening na een zware, kille jeugd. Heeft uw vader nu ook echt zelf inzicht in wat hij de kinderen aandeed?
'Mijn missie is geslaagd, ik kan niet meer wensen. Dit is een droom die uitkomt. Meer eis of verlang ik niet van een man van 92. Hij hoeft niet meer op z'n knieën voor mij, zoals de vader in de Deense speelfilm *Festen*. Die wens heb ik wél lang gehad. En dat is nu precies wat er veranderd is. Dat hoeft niet meer. Dat zou ook niet eerlijk zijn, hij zei immers 'ja' op mijn vraag om samen het spoor terug te volgen.'

Zouden uw ouders zonder de oorlog wel goede ouders geweest zijn?
'Als kind zag ik in andere Joodse gezinnen dat het anders kon. Natuurlijk speelt hun karakterstructuur mee. Maar ik denk dat met name mijn moeder echt geknakt is door de oorlog. Zij verloor als enig kind haar ouders en vond niets meer terug. Ze stond in de Weteringstraat op de stoep en riep, tegen beter weten in: 'Ik ben er!' De nieuwe bewoners joegen haar weg. Dat heeft haar geknakt. Vanaf toen was de wereld haar vijand.'

Is dit alleen een '40-'45-verhaal, of een verhaal van alle tijden?

Openings- en slotbeeld van 'Verlies niet de moed'. In het midden: Hella met haar vader Eli op de stoep in de Weteringstraat.

'Kunnen opgroeien in veiligheid is levensvoorwaarde voor alle kinderen, overal. Denk aan de slopende onzekerheid van kinderen in asielzoekerscentra: mogen ze blijven? Moeten ze weg? Een grote steun voor mij was destijds mijn vioollerares.' Freek en Hella de Jonge steunen Het Leerorkest, voor minder bevoorrechte kinderen uit de Bijlmer. 'Vanmiddag gaan we er weer naartoe.' Hella de Jonge weet uit ervaring dat opgroeien zon-

der steun van buiten het gezin voor kinderen ondraaglijk kan worden.

Is het speuren naar het familieleden nu voltooid, of komt er nog meer?
'Dat was niet mijn optiek, ik wilde het doorgeven van oorlogsbeschadigingen laten zien, en de verzoening. Nu zie ik m'n vader elke week en we bellen dagelijks. Maar onlangs liet hij mij een mail zien van ene Rebecca West-Valentijn. Dat blijkt een volle nicht van hem

te zijn. Een verzwegen familielid, helemaal nieuw voor mij. Daarin zijn wij als kinderen wel tekortgedaan. Maar dat kan me nu niet meer schelen. Mijn film is niet gemaakt vanuit een huidig tekort, want ik ben gelukkig in mijn leven en eigen familie. Tegelijk had ik haast, vanwege mijn vaders ouderdom én de ziekte van onze kleindochter, Maggie (7). Zij overleed op 25 mei, exact een halfjaar geleden, aan een hartkwaal.' De documentaire besluit, ontroerend,

KINDEREN ALS 'BEWIJSMATERIAAL'

Hella de Jonge groeide op in de schaduw van het oorlogstrauma van haar ouders. Eli Asser (1922) en Eva Asser-Croiset (1922-2012) overleefden als onderduikers. Naar buiten toe had vader succes als artiest en schrijver. Half Nederland kent zijn hit uit de serie *'t Schaep met de 5 Poten*: 'Het zal je kind maar wezen'. Dat kind was zij, en ze werd er niet vrolijk van. Thuis werden de kinderen Asser verwaarloosd. Zij waren 'bewijsmateriaal', schreef ze in *Los van de wereld* (2006): de kinderen moesten het verlies goedmaken van de grootouders en alle andere familie. Kinderen om mee te pronken: als bloemen in een vaas. Voor nageslacht zorgen was (Joodse) plicht, 'de ultieme overwinning op Hitler'. Maar liefde konden de ouders hun kinderen niet geven. Daarvoor waren ze zelf te diep beschadigd. Geen kind kon de doden vervangen en hun eigen schuldgevoel wegnemen. Een oude tante geeft Hella en haar zus moederlijke aandacht en breidt truien voor hen. Een doos vol paperassen van deze tante Ro ontsluit ten slotte de familiegeheimen. Zeventig jaar later staan Hella en haar vader Eli bij de sloot in Apeldoorn waar haar ouders samen overheen sprongen. 'Mijn moeder had een sterk zesde zintuig, misschien geërfd; de paragnost Gerard Croiset was haar halfbroer. Zij voelde het gevaar komen. Maar zij zag altijd de boze dingen – en ik wil de positieve zien. Ik zag delen van deze film in kant en klare beelden. De 'opdracht' om dit verhaal verder te vertellen, ervaar ik als een zegen.' De film is vanavond om 18.30 uur nog te zien in EYE Amsterdam en op 4 mei 2015 om 23.00 uur bij de VPRO.

met de dansende Maggie. 'Elke dag dat zij leefde, was een wonder. Deze film kon ik alleen maken uit liefde, en die voelde ik sterk bij haar. Zelf vond ik de liefde op mijn twintigste, toen ik Freek leerde kennen; en die is nooit verdwenen. Het is heerlijk dat ik nu mijn boosheid helemaal kwijt ben. Dat geldt voor mijn vader ook. Ik ben trots op de film maar vooral trots voor hem. Ik gun het hem dat hij zichzelf mag zijn. Gunnen, daar draait het om.' <